

«Пласт» виховує добрих громадян, справжніх сміливців і патріотів

Дванадцятого квітня в Україні відзначають День скаута. У нашій державі скаутів у своїх лавах єдина «Пласт» - національна скаутська організація України, метою якої є патріотичне виховання і самовиховання української молоді на засадах християнської моралі. Це не політична і позапрофесійна організація, яка виховує свідомих, відповідальних та повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти і провідників українського суспільства. Слово «пласт» було використано як аналог англійського слова «скаутинг», тобто розвідка. Походить воно від назви козаків-пластунів, які повзали по-пластунськи і виконували функції розвідників у козацькому війську. 2019-й для «Пласту» особливий, адже це - тридцята річниця відновлення організації на українських теренах.

ЧИМ ЗАЙМАЮТЬСЯ СКАУТИ

На сьогодні «Пласт» діє у восьми країнах світу: США, Канаді, Австралії, Великій Британії, Німеччині, Польщі, Словаччині, об'єднує пластунів України й української діаспори.

В Україні членами «Пласту» є 8500 людей різного віку, тож це - найбільша молодіжна організація країни. Її 118 осередків діють у різних областях. «Пласт» активно співпрацює з органами державної влади та громадськими організаціями в ході реалізації різноманітних соціальних і виховних програм. Щороку пластунські організують понад 100 виховних таборів різної спеціалізації, заходи соціально-культурного та виховного спрямування, серед яких поширення Віфлемецького Вогню Миру, День пластуна, Благословення верів пластуна.

Відник бере 6-7 хлопців, він іде з ними в мандрівку. Це базовий гуртковий табір, де він має з ними жити, ділити харчі. У такій мандрівці одразу визначаються сильні та слабкі сторони кожної дитини. Її фізичні можливості і так само морально-вольові якості. У таборі відразу все проявляється: комунікація, егоїзм, лінь, скупість, щирість, кмітливість.

Щоб втримати нормальний емоційний, психологічний стан, виховник має з кожним індивідуально працювати, має добре вивчити кожну дитину. Якщо до тебе дитина приходить на сходини на дві години це одне, а тут ти з нею певний час живеш пліч-о-пліч, і в неї нікого, крім тебе, немає. Тому на другий-третій день у таборі проявляються всі вади, недоліки й переваги дитини і починається так звана ко-

Здолбунівські Зайці.

тини. Бажання дитини це класно. Але коли їй треба їхати до табору, а мама не готова забезпечити виїзд, або взагалі не розуміє, для чого це, тоді все марно. Зараз, коли мама приводить дитину, ми її зразу чітко інформуємо що і як. Дитина також чітко має усвідомити, куди вона йде. На двох сходинок дозволяємо просто прийти, щоб познайомитися, побути. На третій сходині маючі прийти батьки. І якщо для них це не цікаво, то далі нічого не піде. Для того, щоб зібрати дитину в мандрівку, потрібно витратити час і докласти зусиль, адже треба підготува-

В Україні «Пласт» у різні роки ХХ століття пройшов п'ять етапів відродження. За словами Юрія Шадога, найактивнішого пластового руху розвивався у міжвоєнний період.

— Це були 1922-1927 роки, коли заснували перші пластові гуртки на Волині при Польщі. У 1927 році відбулася зустріч, на яку зійшлося до 1000 учасників. Після цього поляки заборонили пластовий рух на Волині. Але на той час уже були певні напрацювання. І люди потім підпільно пластували.

З 1927 до 1944 року «Пласт» діяв підпільно. У 1944-му велика частина пла-

лювати з 1988-го. Завдяки Роману Чикалському та групі людей зі Львова. Саме вони у 1989 році вирішили зробити перший табір під Львовом, де зібралися підпільно. Але КДБ тоді їх розігнало.

Важливо, що з 1989-го українські мігранти, які розвивали пластовий рух за кордоном, почали передавати в Україну методики й напрацювання за всі роки. У них була дуже висока свідомість і рівень волонтерської праці. До прикладу, на 1950-ті роки вже ними було створено, а точніше придбано, кілька осель в Америці та Австралії. Осере-

— Уперше про «Пласт» я почув ще школярем, у 10 класі. Тоді насамперед прагнув зрозуміти його суть, ознайомитися з історією цього руху. Згодом в університеті почерпнув більше інформації. Та, мабуть, найбільшим поштовхом приєднатися стало знайомство з пластунами. Щоб вступити до «Пласту», довелося кинути папір, але я це зробив. Остаточ-но ж надихнула Помаранчева революція. То був час, коли ми активно включилися в революційні процеси і пересвідчилися, що українські справи і реформи на різних рівнях загальмовують там, де стикаються з потребою у кадрах, готових їх втілювати.

Для себе вирішив, що треба формувати волонтерське середовище для дітей. Мав педагогічну освіту і досвід влучного виховання. Прагнув робити щось глобальне і довгострокове.

У 2006 році ми набрали перший рій новаків у Здовбиці. Починали шляхом спроб і помилок, бо зовсім не було досвіду. Я відбув два обов'язкових вишколи: з базової попередньої пластової підготовки та новацьких виховників. Півтора року ми працювали як волонтери, - пригадає Юрій.

Але на цьому етапі чоловік зіштовхнувся з новою проблемою: зіштовхнувся з не-

Той, хто прагне вступити до «Пласту», не палить і не вживає алкоголю, адже пластун має бути прикладом хорошого громадянина. Три головні обов'язки пластуна це: бути вірним Богу й Україні, допомагати іншим, жити за Пластовим законом і слухатись пластового проводу. Основний метод виховання спрямований на те, що виховник - взірець. Основне завдання - виховання доброго громадянина - національно свідомого й такого, який дотримується Закону. Усі поставлені завдання виконуються у процесі гри, пісні, табору.

— Є класична книжка пластування для хлопців, яку написав Бейден-Пауел, з цього, власне, й почалася пластова методика. Там чітко описано для чого табір, мандрівка. Головна задача виховника - зробити середовище довіри. Для мене ознака довіри з боку дитини - це коли хлопчик розказує кого він любить. Якщо ж він не хоче цього говорити, з мого боку є якісь недопрацювання, я щось зробив не так. Коли досвідчений про-

Здобвицькі Соколики.

відкрити їм новий світ, розуміє, то вдало все це коригує. І це: важливо про це говорити з батьками, розповісти їм про слабкі та сильні сторони дитини, щоб рідні на це звернули увагу. Корекція - складний процес, тому пластова методика передбачає систему точкування і взаємопідтримки. Є Пластовий закон, який повинен бути аргументом до певної дії. Того, хто робить добру справу, так чи інакше відзначають. Добра справа це наперед допомога ближньому. Найважливіше питання морально-психологічної атмосфери, що дуже важко забезпечити серед дітей. Часті бувають, що хлопці поводять себе так, як у школі. Але у пластунів інша модель поведінки, - пояснює Юрій Шадий, очільник Рівненської обласної Пластової ради.

Та не лише у поведінці дітей може бути проблема. Іноді є нерозуміння з боку батьків. Хоча вони відповідають за своїх дітей і повинні чітко розуміти засади організації, в яку їх скеровують.

— Батьки мають бути також зацікавлені заняттям ди-

ти спорядження. Якщо батьки це сприймають адекватно, то й робота просувається, - ділиться пластун. А далі зазначає:

— Прикро, що й на державному рівні «Пласт» не сприймають належно. Позаминулого року вперше за історію організації виділили з державних коштів п'ять мільйонів гривень, минулого - стільки ж. Цьогоріч нам «дали» сім мільйонів. Ми ж хочемо, щоб «Пласт» був доступний, щоб це кожен міг собі дозволити. Розвиток організації зараз - виключно ініціатива місцевих органів самоврядування.

ЗАСНУВАННЯ «ПЛАСТУ»

«Пласт» був заснований у 1911 році, після започаткування скаутського руху Робертом Бейден-Пауелом в 1907 році. А вже 12 квітня 1912-го у Львові пластуни склали першу Пластову присягу. Учасники скаутського руху відзначилися активною участю в розбудові й захисті держави, були активними учасниками визвольного руху та війн за незалежність УНР і ЗУНР у ХХ столітті, захищають кордони України на її Сході і в наш час.

Мізоцькі Тигри.

у мільйона представників української інтелігенції опинилися біля Мюнхена в зоні Американської окупації. Для них створили цілі міста, так звані табори для інтернованих. Перебували вони там до 1949-го, а тамі провели великий з'їзд і повноцінно відтворили пластову структуру. Потім їх як біженців за квотами вислали за кордон. Хтось потрапив до Америки, хтось до Канади чи Австралії. І вже у цих країнах емігранти почали створювати крайові організації. Вони часто діяли таємно, адже боялися радянської агентури. Попри це українські емігранти за той час створили Конференцію Українських Пластових Організацій (КУПО), міжнародну координаційну структуру, але вони всі були конспіровані, - розповідає Юрій Шадий.

І лише коли у 1989 році Радянський Союз прийняв закон про свободу віросповідання і громадських організацій «Пласт» почав діяти офіційно. Тоді стали реєструватися перші громадські організації, які виходили з підпілля.

— «Пласт» почали віднов-

лювати, де вони могли жити, таборувати. Це гектари лісів, полів, озера на цій території. Вони все це утримували. Дуже оперативно направляли це все.

Українські переселенці фінансували «Пласт» в Україні довго. У 2000-х роках виділено коштів вони поволі скоротили, адже вважали, що пластовий рух має фінансувати держава. А з часом фінансова підтримка з їхнього боку припинилася взагалі.

Для «Пласту» найскладнішими у плані коштів були 2013-2014 роки. У Тернополі та Івано-Франківську на той час через міські ради створили пластові центри як комунальні заклади, завдяки цьому й трималися на плаву. У Рівному ж усе плавно почало зупинятися, - згадує пластун Юрко.

НА ТЕРЕНАХ ЗДОЛБУНІВЩИНИ

Масмо згадку про «Пласт» на Здолбунівщині з 1922 року. Зокрема про те, що Дмитро Яворський організував пластовий гурток при місцевій, Здолбунівській, «Прогресі». Активніше розвивався «Пласт» у Рівненському районі та у Володимир-Волинському, що на Волині. Пластові гуртки діяли фактично при всіх гімназіях. Польська влада дозволяла в одному обласному центрі мати одну українську гімназію, там, зазвичай, і була скаутська організація.

Після здобуття Україною незалежності справу розвитку «Пласту» на Здолбунівщині продовжив Юрій Шадий. Він разом з дружиною та односельцем Сергієм Кондрачуком почав створювати пластовий осередок при Здобвицькій школі.

фікованих кадрів. Не було й середовища, яке дало б змогу повноцінно працювати, зрозуміти усі переваги й недоліки своєї роботи, методів викладання загалом.

— Я мав базову підготовку, але цього виявилось замало. Бо коли сам не дотичний до середовища, коли ти з дітьми не граєш в ігри чи не співаєш пісень, то складно чогось навчити. Наприклад, у мене були пластові співанки, але я не знав їх мелодій. Інтернет не настільки загальнодоступним був. У перші два роки було важко, руки опускалися...

Починали ми тоді з новацтва, тобто залучали дітей з 6-річного віку, бо вважали, саме найменші найкраще все сприйматимуть. З тих перших пластунів кілька залишилось з нами і зараз. А загалом на Здолбунівщині нині діє три групи пластунів при школах, зокрема при Здобвицькій, Мізоцькій та Здолбунівській № 7.

Загалом на сьогоднішній осередки «Пласту» є в різних куточках Рівненщини, створюють і нові. Кращі діють у Вараші, Володимирці, Клесові, де потужно працюють пластуни. Ще у Сарнах осередок цікавий, його створили донька разом з батьком. В Острозі теж класний, і з дітьми там, до речі, працює переселенка з Криму. Хоча насправді не важливо, де розташований пластовий осередок і людей якого віку чи звідки він об'єднує. Головне, що виховують там добрих громадян - справжніх сміливців і патріотів, - зазначає Ю. Шадий.

Марина КОЛОДИЧ.

Фто з сторінки НСОУ
Пласт станиці Здобвиця -
Здолбунів - Мізоцькі
у Фейсбуку.